

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Негадовићъ.

Изази свакогъ Четвртка.

Београдъ 1. Юнія.

Цѣна е говшн. 8, по год. 4, а на три мес. 2 цв.

З Д Р А В И Ц А.

Пуна радостъ, пуне чаше,
Од'те ко 'ће да с' куцнемо:
Да Богъ живи што е наше!
Што желимо да стекнемо.

Што имамо
То недамо.
Шта желимо?
То мы знамо.

Прво: да Богъ народъ живи
Друго: Боже живи народъ.
Треће: Богъ нашъ милостивый
Нек' поживи само народъ.

Народъ све е
Сбогъ нѣг' гревъ,
Сунце с' неба
И дае леба.

Боже живи све трговце,
Чиновнике и свештенство,
И све оне кои раде
Да прославе отечество.

Створи Боже
Нек' се сложе,
Да по правди
Сваки ради.

Боже живи правителства
Она коя народъ любя;
Она што су противъ нѣга,
Боже с' неба, удри, уби!

Народъ насъ рани
И одъ зла брани,
Нѣму найвећу
Боже дай срећу.

И, о — да се сто'ка вина
У еданъ путь изпятъ може;

Уза сваку каплю вина
То те исто молимъ Боже!

Мол'те с' Богу
Сви за слогу,
Па онда ће
Быти среће.

ПУТОВАНЪ ПО ПРАЙЗКОМЪ ПРИМОРЮ, И ПО ОСТРОВУ РИГЕНУ.

(Свршетакъ другогъ писма.)

Ти изгледашъ валяда већ одавно кадъ ћу о-
во мое писмо свршити? — неће јошть дуго трајати,
и ако буде мало веће одъ оногъ првогъ ништа за-
то, ер' е и путовањ дуже; а међу тимъ я самъ
ти при полазку казао да ако кое мое писмо доби-
ешъ пре ручка, да најпре седнешъ па ручаш, па
онда да га отворишъ и читашъ, ер' иначе бы о-
стао безъ ручка кадъ бы га хтео целогъ у еданъ
путь прочитати. — Я признаемъ да много у овомъ
писму празнословимъ али ипакъ уздамъ се, да ми
нећешъ замерити што се при овимъ славенкимъ
древностима подулъ задржавамъ. Ова цела обала
и шума зове се Стубница, шума е велика и честа,
но гди гди има поля кое су јошть французи изсе-
кли кадъ су овуда стражу чували. Овај е брегъ
одъ саме готово беле землѣ, и место обичногъ ка-
меня самъ е кременъ у нѣму, а особито поредъ мо-
ра ситно кременъ лежи као кодъ насъ шљонакъ.
Мы смо ишли цело пре подне тога дана све крозъ
ту букову шуму и прелазили смо преко велики по-
това кои су низъ брдо врло брзо и са шуштањемъ
текли. На више места кретали смо кошуте и еле-
не, кои су бежећи одъ насъ съ найвиши одцека
скакали. Идући крозъ ту шуму врло смо често на-
илазили на брежчиће кое немци зову *Hünengräber* или
Riefengräber, (хунски или гигантски гробови.) Ер' они
овуда мысле да кадъ су оволики гробови, то
су морали и люди быти баремъ трипутъ већи него
сада. Ови гробови стари славена врло су велки,

и изгледаю као какавъ велики насипъ, и нанѣма порастле су стогодишнѣ букве, но едну страву те шуме тако су гусенице опасле ди види едне лиске нисмо могли видети. — Нигди се нисмо могли одъ мора одвоити, и ишли смо по вр' тога шумовитогъ брега, и наслађавали смо погледе наше на пустој морской пучини. Често смо наилазили на гомиле люди, кои копаю белу землю и товаре на лађе те носе да праве судове, а на кременѣ нико и негледа. — — —

Дођемо у село Засницу, подне е было, ту ручамо, али и пакъ нећу ти ништа о ручку говорити. После ручка погодимо рибарски чамацъ, кои насть чакъ до Шмале-хайде возіо, а ми смо ловили са чамца рибу. Ми прођемо поредъ Шмале-хайде, кои намъ се пролазакъ сбогъ равнице и песка врло досадіо, и дођемо на Лицоверъ-бродъ, и превеземо се у други предѣлъ овогъ острова. Ту гди смо се превезли нѣ была вода дубля одъ пояса, и може се на коню прелазити, а нѣ шире одъ Дунава. — Одатле имали смо лепъ путъ све сами брежчићи покривени са измешаномъ а највише растовомъ шумомъ, но было е доста и ливада и нѣва. Дођемо напоследку у варошъ Бергенъ (славенски Гора.) Кои е читавъ данъ са своимъ тороньомъ предъ нашимъ очима стршіо. То е главно место овога острова, и види се съ многи удалѣни краева Ригена, не зато што е варошъ велика него што е на брегу. У Бергену у той главној вароши нема више одъ 360. кућа и до 3. иляде душа. Куће сума ле и рђаве, а варошъ е врло стара, ерѣ е ню іоштъ Ярославъ кнезь рански (стари славени звали су овај островъ Рана, а Немци доцнѣ прозвали су га Ригенъ) основао око 1190. године. Ту осимъ старе цркве нисмо имали шта друго видети, за то кремено се далъ и дођемо у Гарцъ, гди ноћимо. — У Гарцу има една стара тврдиња Каранца, која е іоштъ у 1168. год. у ратове умешана, и была е одъ Валдемара, Бослава и Казимира I. освобна. Но зидине и све око нѣи зарасло е у коровъ.

Садъ ћу ти іоштъ мало у обште проговорити о овомъ острову па ћу онда свршити ово мо е несносно писмо: — Цео островъ Ригенъ дели се на полуострове: Витовъ, Ясмундъ, Сударъ и Менхгутъ и има око себе други преко 20. мали островића на којима редко ко осимъ рибара живи, одъ кои островића еданъ зове се Руденъ зато што се тамо гвожђе копало, то е чиста Славенска речъ, само су іош Немци свое окончаніе придали. На целомъ Ригену нема више одъ 40. хиљада душа. Они живе као годъ и наши Срби, — островъ се може савъ съ края на край за еданъ данъ прећи. Менхгутъ звао се негда Радевићъ и променули су му име калуђери 1295. год. кадъ су га купили за монастирѣ Блдену, кодъ Грайфсвалда, кога развалине и сада велике стое, но има и садъ едно селце кое се Радевићъ зове. То све сада припада грайфс-

валскомъ универзитету, и врло е богатъ, има свои преко 25. села Сударъ полуостровъ Ригена и зове се тако одъ судити. Немци га пишу Sudar, и сами кадъ оће да протолкую шта значи кажу: Gerichtsbezirk, — Тако исто и имена села: Цирковъ, Коницъ, Тешвицъ, Пепеловицъ, Штедаръ, Баньница, Долъ, (и кадъ и' човекъ запита шта значи то Долъ, они одма сваки одговори да то значи: Thalort.) Дуги мостъ (Dolgemost) Ближовъ, Ковалъ, Ключъ, Мигила, (ер' око тогъ села има много поменути гробова.) Постелица, Пудхардемъ (подградомъ) и тако далъ. — Па ко бы рекао сада у тымъ селима која славенска имена на себи носе, да живе сада прави Немци, кои некажу нигда: „наши су праоцы были славени,“ него обично кажу: „овуда су негда живили Хуни.“ — Недалеко одъ заграда зове се едно село Дубница, а друго Мокранъ (мокро подбарно место ерѣ е близу едно мало езеро и बारे.) — Кодъ Раинберга пакъ у приморю има едно место одкле се превози на Ригенъ, и зову га сада Немци Сталброде, које ништа друго нѣ него: старый бродъ. Да смо се дуже задржали и више съ правимъ островляныма мешали може бити да бы старославенске обичае а може бити и погди коју іоштъ славенску речъ међъ нѣима нашли. Ово путованѣ было е много другчѣе него по приморю, овамо свуда налазили смо люде задоволне и веселе, и за свакогъ брежчића ориле су се различне песме и просте свирке, ни еданъ селякъ нѣ мимо насъ ћутећи прошао него ил' насъ е поздравіо или поздраву нашемъ весело и учтиво одговорио, когъ смо годъ зашто упитали, быо е сваки свагда расположенъ да намъ говори докле годъ оћемо! Островъ нѣ врло населѣнъ, путови су природни свуда, и нигда иису оправлѣни, осимъ одъ Подбуса до Звериняка гди се кнезь вози, трговине нема никакве, то имъ е може бити највише што свакогъ лета по неколико иляда страни проћу тамо амо и оставе имъ новаца толико да могу зимовати. Люди су учтиви, гостопримни и задовольни. Села су мала и сиромашна, цркве су врло редке, и кадъ има у каквомъ селу црквица то е село већ на гласу, куће су мале и сламнате.

Изъ Гарца пођемо врло рано и преко неколико села дођемо у стари бродъ гди е море врло узано, и садъ, превозећи се у Штралзундъ прашћамо се съ овимъ светымъ островомъ, гди смо неколико дана задовольно и съ некимъ светымъ чувствомъ по прау и по гробовыма стары Славена са штапомъ у руцы весело одали. Мы рекнемо овомъ пріятномъ острову последнѣи и може бити вечно с' богомъ оспай, и превеземо се у Штралзундъ (27. Авг.). Штралзундъ е лепа варошъ има стару лепу цркву и варошку кућу іоштъ одъ старогъ доба, но я нерадо описуемъ вароши. То ти іоштъ имамъ казати чему се и ми іоштъ чудимо, да смо чакъ изъ Гарца до у сами Грайфсвалдъ за еданъ данъ стигли, и у целомъ момъ животу нисамъ већи про-

сторъ землѣ прошао за еданъ данъ, а то найвише зато што су била уз'путъ рѣва села и бояли смо се да гди годъ на слами неспавамо, и тако волили смо мало се и одоцнити али само да кући стигнемо. — —

Садъ с' богомъ, ту ти е све што самъ имао съ тобомъ диванити. Ето ти целогъ могъ досадашигъ путованя, па кадъ доѣмъ тамо да самъ миранъ и да ме незапитуешъ. Ми ћемо овде пробавити јоштъ неколико дана, па ћемо онда преко Ростока, и Лебека у Хамбургъ, и ако неузпугуемо съ поштомъ, онда ћу ти изъ Хамбурга треће писмо могъ путованя послати. Изъ Хамбурга ћемо съ парабродомъ узъ Елбу доћи до Магденбурга а оданде ћемо текъ приконцу Септемвриа за Берлинъ поћи, ми ћемо гледати да недоѣмо пре докъ се шкоке непочну; но ако се овде дулъ забавимо ми ћемо съ поштомъ продужити нашъ путь, еръ овако троши се управо трипутъ више и времена и новаца.

Садъ јоштъ еданпутъ сбогомъ, и читай са задовољствомъ ове мое примѣтбе о Ригену, а я желимъ да се онъ јоштъ неколико миля у море измакне и да задржи све оно што е добро, весело и лепо; и што бы може бити берлинска просвета са свимъ изгладила. — Читай ово писмо, и ако наѣшь по гди кою погрешку, а ти опрости, еръ и мени само тешко е и мрзиме да га прочитамъ и по здишто по правимъ, по величини ова два писма можешъ мислити како самъ желаяъ да се съ тобомъ разговарамъ. Шлама, правећи планъ за ново путованъ, поздравля и тебе и све остале славене. Мы се добро слажемо; и често се и сами чудимо, да толико путова смо, па се јоштъ нигди нисмо свадили, премда смо обоица Славени. — — —

У Грайфсвалду. 1. Септ. 1846. годј

Л. П. Н.

ПОЛИЦАЙНО - КАЗНИТЕЛНА УРЕДБА.

Како се е разгласило даће ова уредба изићи, одма смо чули, да се то некими недопада, и веле, да е то неки зулумъ за народъ. Я мислимъ да су ти люди мислили, да се та наредба прави за савъ народъ во обще, кадъ тако говоре; а то нив тако, него се ова уредба прави само за зле люде, кои другима штету чине и неоставляю мирне жителъ на миру, у нѣовимъ кућама и нѣовомъ иманю. А за оне мирне и добре жителъ, нив ни пошто ова уредба правлѣна, и они слободно нека е сматраю као да е и нема на свету. А я за оне зле нив напошто криво, ербо ће напредъ знати шта ће патити ако какво зло учине, па ако желе да ѿ оно неопстигне, а они нека нечине зло, аколи учине, то се зове да су у кабулили да ѿ она казнъ снађе, па

кадъ су укабулили, а они некъ се никомъ и не жале на уредбу, еръ е то была нѣина добра воля, а нив ѿ нико на то натерао.

Правительство е у видило, да се сваке године умножаваю злочинства свакогъ рода, и зли люди отимаю ма, а добри и мирни жители страдаю одъ они зли люди, и зато е было принуђено издати ову уредбу. А ако бы се оставило онако што као што е до садъ было то бы се зликовцы преко мере умножили, и мирни жители не бы имали мира одъ нѣи, па каква бы онда асна была мирнимъ жителяма одъ устава, кадъ овај нив кадаръ да ѿ одъ зли люди сачува и онда бы се звало, да е уставъ само за зле люде, да имъ е слободнѣ злочинити. А то никако нив смисао устава, него да свима буде добро, и правительство е дужно употребити средства, како ће тако свима бити, и да еданъ у другога и у иманъ нѣгово несме дирати. А некъ и они зли буду добри, па после слободно нека и они држе ову уредбу, као да е и нема на свету. С.

ВОСХИЩЕНІЕ НА НИШТА.

О ты што читавъ светъ сматра за нешто манѣ негъ ишта што нанѣму трае, за манѣ одъ едне трунке, о ты вѣчно траюће Ништа! теби я овај сатъ живота мога посвећуемъ, тебе се опоминѣмъ. Ты си найвећа речъ на свету, па и опетъ неблагодарни люди употребляваю те само онда кадъ оће найманѣ што да означе. Тебе я достойно уважавамъ, ты си едино што е пре створена света было, ты си едино кое ѣшь овај светъ надживити. Изъ тебе е створио Богъ ову нашу земљу и све што е на нѣой, изъ тебе се родило сунце и све звезде, ты си право опредѣленіе свачега, и кадъ се човекъ преліе у тебе онда е постигао свою цѣль. Понятіе и смисао сваке речи на свету може се сватити и разумети али твоє име и речъ о чудновато Ништа, неможе се постићи неможе се никоме разяснити. Ты си богатство и сиромаштво, правда и неправда, истина и лажъ, слобода и робство, царъ и мравъ, уставъ и самовольство, честь и безчестіе, ты си све што е игда было и што ће игда бити. Ты си онај магнетъ коме сви животи иду, и на томе путу мисле да се одъ тебе удаляваю. Круне слава, богатство и срећа заслеплю човеку очы, и донде докле годъ непретворы се у тебе мысли да е нешто. У теби се све спои и поврати у првобитно свое име изъ когъ е постало, и ни едина сенька одъ людске суете неостане коя би могла теби пркосити. — Блаженъ и срећанъ онај кои те свагда у памти и предъ очима има блаженъ е ѿ преблаженъ онај, кои нигда друго нив быо него ты, и кои нигда нив изъ граница твога царства изкорачіо! — Съ тобомъ о високопочитаемо Ништа, забавлямъ

се я, съ тобомъ сви люди проведу цео свой животъ — кудъ годъ човекъ погледи тебе види, тебе я почтуемъ за найвеће благо, тебе я на последку шалѣмъ моимъ пренумерантима, но и они тебе мени шалю. (Сада уздамо се да нико неће казати, да нема Ништа у Шумадинки.)

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

— У засѣданію школске комисііе 27. Мая држаномъ, одговорило в Попечительство Просвештениа ради књи́ге: Узаимность Славена, кое в комисіа препоручила да се одкупе сви екземплари и да се добримъ ѣацѣма у старимъ школама побуђениа ради поклоняю, Попеч. препоручуе комисіи да найпре исто дѣло прегледа вли добро преведено, и тога ради предато в Г. Гавриловићу да оригиналь сравни са преводомъ Г. Тодоровића, и да се онда по нѣговомъ мнѣнію Попеч. препоручи. — Г. Мариновић повратио в Митологию стары Грка и Римляна преведену одъ Г. І. Николића професора, с томъ примѣтбомъ да се иста неможе сбогъ неточногъ преводеня за школску књи́гу примити; рѣшено да се поврати Попечительству. — Г. Цукић прегледао в и предао: Разговоре немачко-србске одъ Г. М. А. Симића, са своимъ мнѣніемъ, да в исто дѣло цѣли своіой сходно, и да се печата на употребленіе младежи школске коя Немачки учи, у исто време Г. Матић изавіо в у име Г. Сим. да онъ никакве награде за то нетражи, и да се обећава и другу часть израдити и ш. комисіа поднеги, рѣшено: да се пошлѣ Попечит. и да се печата за више поменуту цѣль. — За тымъ Г. Цукић предложіо в питањ: оће ли на књи́гама кое се за основне школе печатаю быти и имена оны кои су израдили исте књи́ге печатана, на то в комисіа рѣшила: да ни на одной књи́ги за основне школе небуду имена списателя, а за старіе школе гди списатель може имати веће полѣ оригиналитета и свогъ правца оставля се списателю на волю. — По томъ опетъ продужена в Србска Граматика у пуномъ засѣданію одъ Г. Цукића.

— Одъ своіо наши унутрашњи дописателя явля намъ се као нека жалосна вѣсть да нигда шльиве нису родиле.

— Телеграфическа вѣсть изъ Крагуевца явля да в тамо садъ у неделю преставлянь у театру: Кралѣвић Марко и Арапинъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Омеръ-паша повео в съ собомъ 62. польска и мађарска офицера, те ће ій оставити у Манасти-

ру, да ту науче турскій языкъ, а по томъ ће ступити у дѣйствителну воену службу. — Графъ Штирмеръ, досадашњи аустрійскій посланикъ при отоманской порти, отићиће изъ Цариграда — а тко ће на нѣгово мѣсто доћи, то се іошть незна.

— У военомъ Попечительству еднако се ради о устроению резерве; по системи сераскиеревой, Ахмета, може Порта у случаю нужде 200.000 регулярне войске дићи безъ осталогъ гарнизона, кои в по крѣпостима понамѣштень.

— Туринске талианске Новине пишу, да су се бѣгства войска у Комо тако умножила, да в военна команда принуждена была прогласити преки судъ. Заповѣдъ в ова престрога, почемъ у истой изавлю в се, да ако бы кои войникъ послѣ седамъ сатый у вече изванъ свое штаціе се нашао, подпада подъ преки судъ. Дакленъ станѣ обсадно и надъ войницима — то в нова мука, и по већа брига.

— У Паризу в Попечительство Французке републике поднело предлогъ, по комъ да се президенту годишня плата повиси за три милиона франка. А сва в прилика, да бы болѣ было да се сманни, и да се истый новцы на друге потребе и недостатке употребе.

— Досаданьи полковникъ у Митривачкой регемента Пуферъ сметнуть в съ команде, а то зато, што в овай неистините вѣсти о некой побуні у варадинской регименти являю. То в онай истый Пуферъ, кои в прекланьске и ланьске године онакову любовъ и ревность спрама Срба у войводству показивао. Али шта се одъ лозе црне и іошть томе мртвачко жуте, могло выше и очекивати?!

— Гласъ се разноси да ће садъ скупляюћа се войска у Босни ударити на Црну гору; другій опетъ веле, да ће ерцеговачкій везыръ ударити на црногорску краину: свакій казуе, како му се лѣпше свиђа — а сва в прилика да одъ тогъ воеваня ништа быти неће. У осталомъ, свакомъ в познато, да Црногорци на рать не мрзе, съ коима нигда нико ништа ніе добіо него изгубіо. — За садъ се црногорскій Владика бави у Боки - Которокой.

— Дѣла цѣлокупна Доситеова, већъ су у петатњи Медаковића готова, и тко жели сва дѣла за 5. ф. ср. имати, нека се што пре пожуре предбронти и на учредничество „Шумадинке“ опремити.

О Д Г О Н Е Т К Е.

(На законетке у № 21.)

1. Воденичаръ. 2. На Новомъ Ковчегу. 3. Кривы. 4. О, (Брѣ се нымъ зауставляю волови). 5. С' моловани. 6. Кайнъ. 7. Седамъ (неделя, понвтор. среда, четв. пет. и субота). 8. Адамъ. 9. Вашъ. 10. Носъ.